

Bill Schutt & J.R. Finch

Hellepoort

Karakter Uitgevers B.V.

Proloog

HELDERROOD BLOED EN BIJBELZWART

*God heeft geen macht over het verleden,
maar kan het wel bedekken met vergetelheid.*

– PLINIUS DE OUDERE

16 februari 1944

**Aan de oevers van de rivier de Gniloy Tikich, Oekraïne
Russisch-Duitse front**

De dooi viel al vroeg in.

Zo begon het.

De lucht was ongewoon vochtig voor deze streek in deze tijd van het jaar. De strenge vorst die gewoonlijk rond december intrad en dan duurde tot aan maart, had nooit echt ingezet. De rivier, over het algemeen een trage stroom, was nu een ijskoude, kolkende massa.

Een lichte bries maakte dat er haren in Viktors ogen waaiden. Hij veegde die opzij en de zeventien jaar oude jongen stopte even om van het uitzicht te genieten. Het platteland was hier prachtig – vredig zelfs, vooral als je bepaalde feiten buiten beschouwing liet: de modderige tanksporen in de sneeuw, het onafgebroken geronk van motoren en de stinkende zwarte rook.

Het grijze pakpaard draaide zijn hoofd naar de jongen en kauwde nat op zijn metalen bit.

Je hebt honger, Sasja... ik ook, dacht Viktor. Hij maakte Sasja's hoofdstel wat losser, stak toen een hand in zijn jaszak en haalde er een handvol graan uit tevoorschijn. Sasja maakte zich er gretig meester van en duwde toen zachtjes zijn hoofd tegen de schouder van de jongen.

'Meer heb ik niet,' zei hij en haalde vervolgens tegenover het paard overdreven zijn schouders op.

Het paard, een kleine Russische *panje*, hoorde hier op de Europees-Aziatische steppe thuis en was niet veel groter dan een ezel. Viktor kende dit paardenras al zo'n beetje z'n hele leven. Deze dieren vormden het Russische antwoord op de kniediepe moddersporen die alleen door kaartenmakers 'wegen' werden genoemd. Dit specifieke paard was sterk en onverstoort, hoewel het nu een slee trok die net iets te hoog met kisten was beladen. Drie dagen lang had Viktor de lading geen moment uit het oog verloren. 's Nachts had hij erbovenop geslapen. Hoewel de jongen wist dat heel wat kisten die door zijn landgenoten door de modder werden gesleept munitie of zelfs geweren bevatten, zaten in deze kratten slechts spades en pikhouwelen. Maar ze zijn net zo belangrijk als geweren, hield hij zichzelf voor. Misschien nog wel belangrijker.

Viktor had gelijk, hoewel hij, waar het de bijzonderheden van hun missie betrof, net zo weinig wist als de man naast hem. Net als talloze van zijn landgenoten had hij slechts opdracht gekregen om 'naar voren te gaan' en 'ze allemaal af te maken'. Wat hem betrof had Viktor nog nooit een Duitser aanschouwd, maar de laatste tijd vroeg hij zich steeds vaker af hoe hij zou reageren als dat op een gegeven moment toch een keer ging gebeuren. De jongen moest onwillekeurig huiveren en concentreerde zich vervolgens op het verwijderen van een kleine klis van de schoft van het paard.

Terwijl hij Sasja stond te troosten, had hij geen idee dat hij een van de bijna een half miljoen soldaten was die vanuit zo'n beetje alle Russische windstreken hiernaartoe waren getrokken. Ze verzamelden zich langs een front dat ruim driehonderd kilometer breed was, terwijl hun commandanten hoopten het laatste offensieve vermogen van de Duitsers aan het oostfront een dusdanige klap toe te kunnen dienen dat ze daarvan nooit meer zouden herstellen. Met behulp van het weer en plaatselijke partizaneneenheden hadden de Sovjettroepen Hitlers legers langzaam maar zeker vanuit Rusland in de richting van Oekraïne gedreven. Alleen de generaals wisten dat vijftienzestigduizend Duitse soldaten nu nagenoeg omsingeld waren in een saillant die diep uitstulpte in de Russische linies. Historici zouden deze saillant later de Tsjerkasy-pocket noemen. Voor degenen die daar ingesloten zaten, voor de mannen die het zouden overleven, zou het voor altijd bekendstaan als de Hellepoort.

In de saillant zelf hadden natte sneeuw, modder en smeltwater de krach-

ten gebundeld om de ooit zo onstuitbare invasiemacht vast te laten lopen. Eindelijk had de Luftwaffe voorraden en munitie afgeworpen, maar jammer genoeg voor de Duitsers waren die spullen achter de Sovjetlinies neergekomen. Uitrusting en zelfs communicatiemiddelen hielden het voor gezien – hoewel de belegerde Duitsers te horen kregen dat hun ‘onvoldoende verlichte’ dropzone er de oorzaak van was geweest dat de Luftwaffe zich had vergist. De as-troepen waren zich niet bewust van het feit dat het 24ste Panzerkorps, dat zich zwoegend in noordelijke richting had begeven om de Duitse troepen te ontzetten, niet eens in de buurt van hen was gekomen. In plaats daarvan waren ze zelfs om onverklaarbare redenen teruggekeerd – het gevolg van een rechtstreeks van Adolf Hitler zelf afkomstig bevel. De Duitsers, die nu bij Tsjerkasy nagenoeg omsingeld waren, beseften dat hun enige hoop op overleven alleen nog maar bestond uit een grootschalige uitbraakpoging; maar nu was zelfs die uitgesteld.

De Russen bleven ondertussen hun posities zodanig versterken dat ze straks in staat zouden zijn een klassieke tangbeweging uit te voeren. Russische historici zouden later vaststellen dat zo’n 200.000 Russische soldaten de kaken van de tang hadden gevormd. Het Duitse opperbevel dacht dat het om twee keer zoveel manschappen ging – en dat was op een gegeven moment ook zo.

Viktor streelde de hals van het paard en trok het hoofdstel wat strakker aan. Als we ons straks maar diep genoeg en lang genoeg moeten ingraven, dacht hij, eindig je als paardenvlees.

Hij probeerde die gedachte van zich af te zetten, maar dat lukte niet, totdat zijn aandacht werd getrokken door een vreemd geluid. Een luid gedonder was niet ongebruikelijk in een oorlogsgebied, maar met dit gemommel leek de hemel zelf te zijn geëxplodeerd, ergens in de verte.

Enkele seconden later was het geluid opnieuw te horen – alleen nog harder. Ergens boven zich nu, als een donderslag... en dat op een wolkeloze dag. De ribbenkast van de jongen absorbeerde de schokgolf en zijn ribben vibreerden als twaalf stemvorken.

En toen viel er een stilte. Een kille stilte.

Mannen en voertuigen hielden halt. Zoals ze in het verleden al bij diverse gelegenheden hadden gedaan, keken de in shellshock verkerende en onervaren mannen voor een verklaring naar hun officieren en naar

soldaten die al langer meeliepen. Jongens die recentelijk onder de wapenen waren gekomen wendden zich verwachtingsvol tot de mannen die de Blitzkrieg en het beleg van Leningrad hadden meegemaakt, waar de hongerdood, de kou en de onophoudelijke beschietingen een miljoen van hun landgenoten het leven hadden gekost. Deze in de strijd geharde overlevers, de *frontoviki*, moesten hun toch kunnen vertellen wat er zojuist was gebeurd?

Maar ze hadden dit soort geluid nog nooit eerder gehoord. Niemand.

Het was de klap van een supersonisch voorwerp dat vaart minderde.

Een tastbaar gevoel van verwarring, enigszins aangelengd met angst, verplaatste zich door de Russische gelederen. Honderden soldaten stopten met waarmee ze bezig waren en keken naar de lucht, waarbij ze hun ogen afschermden tegen het felle schijnsel van de zon. Degenen met de beste ogen, of de mannen die toevallig de goede kant op keken, namen een zwakke metaalachtige glinstering waar, die zich met een onnatuurlijke snelheid hoog langs de hemel voortbewoog. Sommige mannen brachten instinctief hun wapen omhoog, maar toen was het vliegtuig – of wat het ook mocht zijn – al uit het zicht verdwenen.

Aleksej Karasev was sergeant-majoor in het Rode Leger, maar met zijn drie gouden oorlogsstrepen dwong hij bij de soldaten net zoveel respect af als welke generaal dan ook. Karasev blies een rookwolk uit, afkomstig van een sigaar die nog het meest op een gemummificeerde vinger leek. Dat kan onmogelijk artillerie zijn, dacht hij. Volgens de laatste rapporten waren de Duitse tankdivisies bijna honderdtwintig kilometer ver weg. Het had ook helemaal niet als artillerie geklonken.

‘Ёб твою мать!’ vloekte de sergeant-majoor. ‘Doorgaan!’ Maar helemaal vooraan heerste al beroering. Wat nu weer? dacht hij, en hij beende met grote passen naar de oorzaak van het probleem – een vrachtwagen die midden op de weg was blijven staan. Karasev wist dat zijn vermoeide mannen elk excuus zouden aangrijpen om een paar momenten rust te pakken – en als er niets van werd gezegd, zouden sommigen van hen ter plekke neerzigen, als onvervalste kolonisten, midden in de modder.

De vrachtwagen was een van de recentelijk aan het front gearriveerde Amerikaanse modellen. De wagen werd een Dodge genoemd. De chauffeur van het voertuig, dat van een canvashuif was voorzien, bleek een jon-

ge Russische vrouw, die half uit de cabine hing en opgewonden naar de lucht wees. Het viel de grijsjarige sergeant-majoor geen moment op dat ze buitengewoon aantrekkelijk was en lang zwart haar had dat tot op de dikke, gewatteerde *polushubki* viel die ze aanhad. Zo te horen had ze de motor van haar vrachtwagen uitgezet. Een groepje soldaten dat zich in de buurt van het voertuig had verzameld volgde de route die haar wijsvinger langs de lucht beschreef.

‘Kijk! Daar! Daar!’ riep ze.

Een stuk of wat mannen keken sprakeloos toe, terwijl andere, nu ze een glimp van de vrachtwagenchauffeur hadden opgevangen, zichzelf in hun volle lengte oprichtten.

Een van de nieuwe beschermengelen van de jonge vrouw vuurde één enkel schot in de lucht af, direct gevolgd door nog een aantal schoten, afkomstig van de kameraden van de man.

Sergeant-majoor Karasev zag dat ze richtten op twee parachutes die nu ergens boven hen te zien waren – witte cirkels met een of andere rode markering erop – en onmiskenbaar detoneerden met de blauwe hemel.

Er klonk nog een schot, maar dat werd duidelijk een eindje verderop in het konvooi afgevuurd. Karasev kneep zijn ogen halfdicht en tuurde in de opvallend heldere lucht. Het waren meerdere parachutes – hij zag er misschien een stuk of zes, zeven – en er was opnieuw geweervuur te horen.

Karasev richtte zijn aandacht op de dichtstbijzijnde parachutes en zag toen dat er niemand onderaan bungelde. In plaats daarvan hing onder elke parachute een zwarte, ronde container.

Werden er voorraden afgeworpen? vroeg Karasev zich af. Nog zo’n mislukte poging van de Luftwaffe? Maar toen drong er een andere gedachte tot hem door, een die hem ergens toch dwarszat: die containers leken veel te klein om er een behoorlijke hoeveelheid brandstof of uitrusting in te kunnen stoppen.

Er klonk opnieuw een schot in de ochtendlucht en Karasev verlegde zijn gedachten. Die idioten verspilden niet alleen kostbare munitie, maar mogelijk alarmeerden ze op deze manier ook nog eens de vijand.

‘Wie heeft jullie opdracht gegeven om te schieten?’ blafte hij, maar iets zorgde ervoor dat zijn ogen omhoog gericht bleven, hoewel zijn nek er zo langzamerhand pijn van ging doen. ‘Verdomme! Hou onmiddellijk...’

De containers onder de twee dichtstbijzijnde parachutes explodeerden gelijktijdig.

Er steeg gejuich op en een paar schutters keerden zich om naar de jonge vrouw, op zoek naar een instemmend knikje of misschien alleen maar naar een glimlach. Maar de partizane was klaarblijkelijk geschrokken van het geweervuur, of van de uit elkaar spattende containers, of misschien wel van beide, en had zich haastig in de cabine van de vrachtwagen teruggetrokken en draaide nu het portierraampje omhoog.

Karasev dacht niet aan de jonge vrouw. Hij dacht aan de nauwkeurigheid en de dracht van de Mosin-Nagant-geweren waarmee zijn mannen waren bewapend: die bevoorradingscontainers bevonden zich veel te hoog boven de grond toen ze explodeerden. Veel te hoog.

Zijn mannen leken dat nu ook te beseffen en Karasev zag dat hij niet de enige was die zorgelijk keek. Hij keek opnieuw omhoog, maar het enige wat daar te zien was waren de beschadigde parachutes, waarvan er een vlak bij het konvooi neerkwam. Voor hij ze kon tegenhouden, beenden twee van de schutters er door de dikke laag natte sneeuw naartoe.

Tegen de tijd dat ze de parachute hadden bereikt waren de mannen buiten adem, hoewel het ding nog niet eens op honderd passen bij hen vandaan was neergekomen. Het ding op zich zag er op een vreemde manier bijna beeldschoon uit: het wit en karmozijnrood staken scherp af tegen de modder.

‘Draja, deze zijde is onbetaalbaar.’

‘En het is van ons. Nou, pak beet, voor het besluit weg te vliegen.’

Draja en zijn vriend Marius kregen het materiaal te pakken en trokken de stof tussen hen beiden strak.

‘Je bent gek, Draja. We krijgen nooit toestemming om dit spul te...’

De mannen verstijfden, terwijl ze hun klaagzang over de eigendomsrechten op slag vergaten vanwege het insigne dat zo te zien op de zijde was geschilderd: een rode cirkel met daarin een zwart hakenkruis. Die cirkel was omgeven door nog een ander symbool: de brede, geopende muil van een vreemd uitziend doodshoofd.

Marius liet de parachute los alsof hij erdoor gestoken werd en exact op dat moment sloeg er een windvlaag onder de stof en werd die zodanig op-

getild dat ze aan Draja's gezicht vast bleef zitten. De zijde vibreerde met een laag, angstaanjagend gekerm.

Ik word opgeslokt! dacht Draja terwijl hij naar de opbollende parachute trapte en sloeg. Logisch nadenken was er niet meer bij. Zijn instincten maakten razendsnel plaats voor paniek.

Dat alles ontging sergeant-majoor Karasev geheel. Vlak bij hem in de buurt had een al wat oudere soldaat met Aziatische gelaatstrekken een kreet geslaakt. De man had met zijn rug tegen de grille van de vrachtwagen gestaan om zich daaraan te warmen, toen Titania de motor had gestart.

'Soldaat,' snauwde Karasev, en de man sprong in de houding. 'Hoe dacht je het moederland te beschermen met een lading stront in je broek?'

De man sloeg beschaamd zijn blik neer en een ogenblik lang werd de sergeant-majoor zelf ook door schaamte overvallen, alsof hij zojuist tegen zijn eigen vader had staan schreeuwen. Nu pas zag Karasev hoe mager de man was, ondanks de dikke kleding die hij droeg. Hij leek eerder op een vogel dan op een mens, zo ernstig ondervoed was hij de laatste tijd geraakt. Toch had hij zijn rug gerecht en was hij vrijwillig naar het front gekomen. Heel even boog de sergeant-majoor het hoofd en draaide zich toen om naar de twee mannen die achter de neergekomen parachute aan waren gegaan. Die idioten waren ermee aan het worstelen – en zo te zien leek de parachute het van hen te winnen.

'Breng dat ding hier!' schreeuwde de sergeant-majoor. 'Stelletje clowns! Wat zijn jullie aan het doen? Willen jullie daar je levenswerk soms van maken? Kom onmiddellijk hier!'

Karasev wendde zich weer tot de oude soldaat, wiens gezicht vuurrood was geworden, en zag dan ook niet dat de twee mannen met de worsteling waren gestopt en in de sneeuw waren gaan zitten. Hij sprak aanzienlijk zachter toen hij het woord weer tot de soldaat richtte. Op het gezicht van de man zag de sergeant-majoor een onregelmatig patroon van door granaatsplinters veroorzaakte littekens die 'Duitse kussen' werden genoemd. Hij bleek ook een aantal vingers te missen, waarschijnlijk ten gevolge van bevriezing.

'Laten we hier weggaan, soldaat.'

Maar in plaats van na deze opdracht in beweging te komen, bleef de man in de houding staan. Hij hield zijn hoofd een tikje scheef en keek de sergeant-majoor vragend aan.

Niet te geloven. Wat nu weer? vroeg Karasev zich af. Die oosterlingen toch – deze gele Russen. Wat een hoop verschillende dialecten. ‘Waar zijn de tolken als je ze nodig hebt? Kom op! Lopen!’ zei hij zo vastberaden en respectvol mogelijk. Maar zijn woorden en gebaren leken futiel.

De oude man bracht langzaam zijn arm omhoog en wees met een trilende vinger naar hem. De uitdrukking op zijn gezicht zorgde ervoor dat er een huivering langs Karasevs ruggengraat ging en zijn knieën plotse-ling aanvoelden als rubber. Hij keek naar beneden en zag dat zijn witte gewatteerde broek en uniformjasje door een geelachtige filmlaag waren bedekt.

‘Wat...?’

Karasev haalde een vinger over de korrelige substantie. Het spul ruikt naar bloemen, dacht hij. Hij keek omhoog naar de lucht, en toen naar de soldaat, wiens kleding eveneens met een dun laagje bedekt leek te zijn. Uit de neus van de oude man druppelde wat bloed.

De sergeant-majoor snoof luidruchtig en proefde een kopersmaak. Zijn eigen neus bloedde ook. Met zijn mouw veegde hij het straaltje weg en hij deinsde achteruit toen hij zag hoe groot de rode veeg was.

Een ogenblik lang viel Karasevs wereld volkomen stil – geen motoren meer, terwijl zijn mannen niet langer meer vloekten of ruzie met elkaar maakten. Het leek wel of iemand vloeibare was in zijn oren had gegoten, zodat het enige geluid dat hij nog hoorde het snelle kloppen van zijn eigen hart was. Toen, even snel als dat hij door deze gewaarwording was overvallen, verdween ze weer. Karasev kromp onwillekeurig in elkaar – want nu werd zijn wereld gevuld met alleen maar geluiden.

Nog geen veertig passen bij hem vandaan steigerde een paard, met als gevolg dat de slee die het dier trok kantelde.

‘Koest maar, Sasja – rustig maar, jongen!’ riep de jonge voerman, maar de ogen van het dier draaiden naar achteren en aan het paard ontsnapte een verrassend menselijke kreet, die bij zowel de voerman als bij alle anderen die het hoorden de schrik om het hart deed slaan. De jongen probeerde nog wat troostende woorden tot zijn paard uit te spreken, maar

werd daarvoor beloond met een enorme nies die hem vol in het gezicht trof. Terwijl de sledevoerman zijn ogen afveegde, zag sergeant-majoor Karasev hoe hij verstijfde van angst, niet in staat te begrijpen wat hem zojuist was overkomen en niet in staat om ook nog maar één woord uit te brengen.

Het gezicht en de handen van de jongen zaten onder het bloed. Geschokt en verbijsterd deed hij een stap achteruit, net op tijd om niet door zijn paard verpletterd te worden toen dat in een rode vloedgolf en met het misselijkmakende, vochtige geluid van brekende ribben in elkaar zakte. Het stervende dier schudde woest zijn hoofd heen en weer – bloed en roze longweefsel sproeiden daarbij in een wijde boog uit zijn neusgaten.

Sergeant-majoor Karasev wendde zich af, terwijl zijn ogen als gevolg van de plotselinge toestroom van adrenaline wijd werden opengesperd... totdat hij de rest van zijn mannen zag en zijn ogen sloot. Ook die waren uit hun neus en mond gaan bloeden – niemand uitgezonderd. 'Nee!'

Hij schrok op van een motor en met een ruk draaide hij zich om naar de bron van het geluid. Een T-34 was plotseling van richting veranderd en reed in volle vaart een willekeurige kant uit. Zijn brede rupsbanden slingerden modder en zwarte sneeuw de lucht in. Een stuk of wat van Karasevs mannen doken opzij, vlak voordat de oorlogsmachine vol de zijkant van de vrachtwagen raakte waar ze enkele seconden geleden nog naast hadden gestaan. De tank deed het lichtere voertuig kantelen en reed toen zonder ook maar even vaart te minderen dwars over de cabine. In de tijd die Karasev nodig had om één keer diep adem te halen, werd de chauffeurscabine volledig geplet tot een ruimte die nog te klein was om ook maar een hand in kwijt te kunnen. De jonge vrouw in de cabine, wist de sergeant-majoor, moest daar de dood hebben gevonden voor ze ook maar had kunnen beseffen wat er gebeurde.

En dan had zij tenminste nog dat geluk gehad.

Overall om Karasev heen wankelden mannen en kleurden ze rood, want ze bloedden zo'n beetje uit elke lichaamsopening. Voor heel wat van hen waren hun laatste spontane bewegingen iets wat ze in het openbaar nooit zouden hebben gedurfd – hun bevende vingers sloegen een kruis – voorhoofd... lippen... en borst.

Langs een route die zich uitstreckte tot acht kilometer noordelijk en acht

kilometer zuidelijk van de plek waar de geur van bloemen was neerge-daald, werd de sneeuw langzamerhand steeds warmer van het recentelijk gevallen bloed en begon te smelten. Op het veld waar sergeant-majoor Karasev zich bevond stonk het plotseling naar de werkvloer van een slachthuis.

Het zenuwstelsel van Karasev, dat geen zuurstof meer aangevoerd kreeg, weigerde verdere dienst, met als gevolg dat er siddering na siddering door zijn lichaam golfde. Het vaatstelsel van de sergeant-majoor verwerd tot een doolhof aan bloedingen. Bloed dat gewoonlijk naar zijn hersenen werd geleid, kwam in plaats daarvan in zijn buikholte terecht, die steeds verder opzwol totdat de steeds groter wordende druk de warme vloeistof langs een niet meer functionerende spierklep in zijn maag perste. Hij gaf een enorme hoeveelheid bloed over, die vervolgens op zijn gevechtslaarzen terechtkwam, waarna hij zelf richting aarde zakte omdat zijn knieën het begaven.

Terwijl hij huilend en in het rond tastend in de modder lag, ontdekte Karasev dat zijn stembanden verslapt waren en dat het spierstelsel rond zijn mond gevoelloos was geworden, en dat hij daar geen enkele controle meer over had.

Mijn lippen zijn dood en ik wil bidden...

Hij bezag het slagveld door een rode filter, want zijn tranen bestonden uit bloed. En zijn laatste bewuste gewaarwording was het geluid van duizenden mensen die crepeerden.